

Зважаючи на вищезазначене, вважаємо, що педагогічні вищі навчальні заклади повинні вносити зміни в зміст спеціальних дисциплін, зокрема конструювання та моделювання швейних виробів, впроваджувати такі форми, засоби, методи навчання, які б сприяли коректуванню навчального процесу, забезпечуючи можливість студентам опанувати знання, уміння та навички для успішної професійної діяльності з врахуванням їх індивідуальних природних задатків, здібностей та навчальних можливостей. Це свідчить про актуальність індивідуалізованого навчання дисциплін швейного виробництва на факультетах підготовки вчителів технологій. З'ясування ж сучасного стану їх дозволило охарактеризувати його таким, що не в повному обсязі відповідає вимогам їх майбутньої професійної діяльності.

Майбутні учителі трудового навчання, технологій повинні бути креативними особистостями, володіти ґрунтовною проектно-технологічною підготовкою і успішно здійснювати керівництво різними видами предметно-перетворювальної діяльності в загальноосвітній школі.

Алілуйко М.

Науковий керівник – доц. Бочар І.Й.

УМОВИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА ЗАНЯТТЯХ ТЕХНОЛОГІЙ

Перед сучасною педагогічною наукою і школою гостро стоїть питання про необхідність докорінних реформ у сфері освіти, які спрямовані на всебічну підготовку підростаючого покоління, його цілісний і гармонійний розвиток та особистісне зростання; створення умов для прояву індивідуальності та оптимального розвитку креативних можливостей особистості.

Важлива роль у вирішенні цієї проблеми належить організації навчання і виховання в школі, які покликані забезпечити формування і творчий розвиток кожного учня. Тому зростають вимоги до удосконалення навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи на основі впровадження інноваційних технологій, досягнень педагогічної науки та передового досвіду не лише для формування належного рівня інтелекту, але й духовної та емоційної сфери, творчого підходу до праці, що є важливою умовою для успішної професійної діяльності та адаптації випускників загальноосвітньої школи. Отже, виникає потреба впровадження в школі технологій активного навчання, що надають можливості для розвитку творчих здібностей учнів.

Завдання вчителя полягає у розвитку творчого потенціалу учнів на кожному уроці. Вчитель повинен сприяти пробудженню інтересу до пізнання, розвивати вміння та навички самостійно працювати, творчо ставитися до виконання завдання. Проте, педагог не завжди використовує можливості навчальних занять для творчості, розвитку індивідуальності учнів, їх самостійності та ініціативи.

Аналіз проблеми дозволяє виділити ряд причин, які перешкоджають творчому розвитку молоді: низька ефективність традиційних форм організації навчальної діяльності учнів; використання методів навчання, що в основному спрямовані на вдосконалення відтворювальної діяльності на уроці; низький рівень пізнавальної активності старшокласників; протиріччя між необхідністю формування творчих здібностей учнів та змістовим наповненням навчального матеріалу, недостатністю відповідних методик та засобів; недооцінювання досвіду учнів відповідно до сучасних умов життя; відсутність в загальноосвітніх школах теоретичних розробок навчального матеріалу для вивчення варіативних модулів, які б сприяли творчому розвитку школярів; невідповідність матеріальної бази навчальних майстерень сучасним освітнім потребам.

Мета статті – виявити та обґрунтувати умови формування творчих здібностей учнів загальноосвітньої школи на заняттях технологій у процесі вивчення варіативного модуля «Технологія виготовлення дитячого одягу».

У сучасній психолого-педагогічній науці дослідження проблеми здібностей відбувається під впливом праць Г. С. Костюка, М. С. Лейтеса, О. М. Леонтєва, К. К. Платонова, С. Л. Рубінштейна, Б. М. Теплова та ін. Більшістю дослідників погоджується із визначенням здібностей як індивідуально-психологічних особливостей, які мають відношення до успішності виконання діяльності. Здібності не можуть зводитись до наявних знань, навичок чи умінь, але вони можуть сприяти легкості та швидкості набуття цих знань та навичок. Таке визначення вказує на важливу обставину, що здібності людини можна виявити й оцінити на основі результатів її конкретної діяльності. У сучасній психолого-педагогічній науці існують різні погляди на походження здібностей і теоретичні підходи до їх вивчення. До найбільш чітко окреслених належать діяльнісно-особистісний і функціонально-генетичний підходи, які не суперечать один одному, кожен з них досліджує лише один бік проблеми і не передбачає її вирішення в цілому.

Вивчення психолого-педагогічної літератури показує, що формування творчих здібностей учнів базується на провідній ролі навчання в творчому розвитку учнів (Л. С. Виготський, Г. С. Костюк); на взаємозв'язку цілеспрямованого формування у школярів навчальної діяльності і її творчого розвитку (Ю. К. Бабанський, В. Ф. Паламарчук); на проблемному навчанні в творчому формуванні учнів

(Т. В. Кудрявцев, Д. О. Тхоржевський); на активній позиції учня в навчальному процесі (В. В. Давидов, Ю. К. Бабанський та інші).

Дослідники вважають, що учень буде виявляти активність, якщо йому надається можливість навчатися відповідно до своїх природних задатків, можливостей і творчих здібностей. Забезпечуючи учневі відповідний рівень творчої пізнавальної активності, вчитель може на занятті створити умови для постійного ускладнення матеріалу, який вивчається, і творчого вирішення проблем, що виникають в процесі учіння.

Для прояву і розвитку творчих здібностей старшокласників у процесі вивчення варіативного модуля «Технологія виготовлення дитячого одягу» вважаємо, що недостатньо мати певні природні передумови для їх розвитку, а необхідно створити відповідні умови, тобто таку організацію спеціальної трудової діяльності з метою посилення та активізації її творчого впливу. Успішність проектно-технологічної діяльності старшокласників у процесі опанування програмового матеріалу залежатиме від таких умов:

- науково-методичного забезпечення навчального процесу;
- забезпечення індивідуальності навчання;
- створення проблемно-пошукових ситуацій і завдань, направлених на розвиток творчих здібностей учнів;
- створення творчої атмосфери на занятті;
- формування потреб та мотивації в учнів до творчої діяльності в процесі виконання творчих проєктів;
- педагогічна майстерність вчителя технологій;
- матеріально-технічне оснащення занять у навчальних майстернях;
- організація і проведення виставково-конкурсної діяльності учнів.

Для впровадження спеціально організованої навчальної діяльності старшокласників, спрямованої на формування творчих здібностей учнів, вдосконалення вивчення особливостей проєктування та обробки виробів з текстильних матеріалів для дітей, було проаналізовано зміст та структуру навчальної програми варіативного модуля «Технологія виготовлення дитячого одягу» та визначено теоретичні питання, необхідні для здійснення проектної діяльності.

Для успішного вивчення тем програми опрацьовано теоретичний матеріал щодо класифікації дитячого одягу, вимог до виготовлення одягу для дітей; особливостей конструювання та технологічної послідовності пошиття та оздоблення моделей поясних та плечових виробів для дітей різного віку. Вважаємо, що потребують висвітлення питання щодо основних відомостей про швейне виробництво дитячого одягу; економічна частина та маркетингові дослідження.

У результаті опрацювання методичного аспекту досліджуваної проблеми вдосконалено тематичне планування варіативного модуля.

Результати педагогічного експерименту довели ефективність використання розроблених завдань, спрямованих на формування й розвиток творчих здібностей старшокласників, і підтвердили необхідність впровадження їх у навчально-виховний процес. Завдання були цікавими і доступними для розв'язання, передбачали індивідуальний підхід до учнів: враховували можливість розвитку просторового мислення, уяви, спостережливості, фантазії та оригінальності учнів у процесі проєктування та технології виготовлення дитячих виробів з текстильних матеріалів відповідно до вимог навчальної програми варіативного модуля. Вирішення запропонованих завдань у невимушеній творчій атмосфері підсилювали мотивацію старшокласників до творчої діяльності.

Виявлені в процесі дослідження умови, розглядаються нами як чинники, що забезпечили ефективне стимулювання творчої діяльності старшокласників: психолого-педагогічні, науково-методичні, дидактичні, організаційні, змістові, мотиваційні, діяльнісні.